

EVROPSKÉ HODNOTY

Názory i souvislosti

Odborný podklad think-tanku Evropské hodnoty
2015-09-01

ČESKÁ ZAHRANIČNÍ POLITIKA MEZI OBRATEM A KONTINUITOU

Think-tank Evropské hodnoty je nevládní instituce, která prosazuje zvyšování politické kultury v České republice i na evropské úrovni.

Summary

- *Hodnotové ukotvení ČR zůstává v Konceptci zachováno.*
- *V určení priorit a cílů navazuje Konceptce na dosavadní českou zahraniční politiku.*
- *Dochází k posílení důrazu na multilateralismus a ekonomickou diplomacii.*
- *Nerezignuje se na boj za lidská práva, pouze se rozšiřuje jeho pojetí.*
- *Česká zahraniční politika bude více environmentální, ochrana životního prostředí a klimatu je zmiňována v mnoha souvislostech.*
- *V bilaterálních vztazích sice převažuje návaznost, opatrně se ale naznačuje oslabení či ochuzení vztahů s některými významnými partnery, jimiž jsou USA nebo Velká Británie, a posílení, respektive rozšíření vztahů s Francií a Čínou.*
- *Vztah k Rusku je formulován nejednoznačně. Rusko je označováno za strategického partnera, především z hlediska ekonomického, zároveň je ale vnímáno jako bezpečnostní hrozba. Izrael zůstává pro ČR strategickým partnerem, Konceptce však oproti minulosti více zohledňuje Palestinskou samosprávu.*

Co ukazuje srovnání nedávno schválené Konceptce zahraniční politiky ČR s její předchůdkyní z roku 2011? Dochází ve směřování zahraniční politiky ČR k zásadnímu obratu, nebo jsou změny spíše „kosmetické“? V obou dokumentech se ČR jasně hlásí k euroatlantickému civilizačnímu prostoru a jeho hodnotám a najdeme v nich i zmínku o významnosti USA, potažmo NATO, a EU pro zajištění klíčových českých zájmů. Naopak nová Konceptce přichází s posílením ekonomické diplomacie či rozšířením pojetí lidských práv. Co budou tyto a jiné změny znamenat pro českou zahraniční politiku? Jednoznačnou odpověď ovšem nelze z nové Konceptce ani ze srovnání s její předchůdkyní vyčíst. Obě Konceptce, ale zvláště ta právě schválená, jsou totiž značně obecné. Nová verze sice představuje pravidla, podle nichž se má česká zahraniční politika hrát, tato pravidla ale připouští více různých her. Nabízeny jsou tudíž nanejvýš indicie budoucí podoby

české zahraniční politiky. Jaká jsou tato pravidla a jak moc se liší od těch předchozích? (Pro podrobnější srovnání viz Tabulka 1.)

Na jakém hřišti ČR hraje?

Reálné možnosti zahraniční politiky ČR jsou zásadním způsobem spoluurčovány globálním a regionálním kontextem, v němž se nacházíme. K vytyčení základních cílů a určení prostředků pro jejich realizaci je proto nejprve nutné najít, charakteristické rysy a trendy současného mezinárodního prostředí.

Podle hodnocení stavu mezinárodního prostředí v Konceptci zahraniční politiky ČR (dále Konceptce 2015) dochází ve světě k přechodu k multipolárnímu uspořádání, což se projevuje v rovině ekonomické, strategicko-politické i demografické. Zaznamenáváme zvyšování nároků globálního Jihu na utváření pravidel světové ekonomiky a obchodu, ale také nárůst vojenských schopností jiných států s ambicí vymezovat sféry vlivu. Tyto změny jsou navíc doprovázeny rozpadem některých států a zvyšováním chaosu, jenž je považován za živnou půdu globálních teroristických hrozeb, organizovaného zločinu, ale i humanitárních krizí či migrační vlny. V oblasti globálního Jihu rovněž dochází k nárůstu obyvatelstva, s čímž je spojeno zostřování soutěže o omezené zdroje a zhoršování stavu životního prostředí. Klíčový rys současné mezinárodní scény spatřují autoři Konceptce 2015 též ve zvyšování vlivu nestátních aktérů, kteří mohou být pro globální řád jak přínosem, tak destabilizujícím faktorem. Závěrem je zdůrazňována vysoká míra vzájemné propojenosti, jež se projevuje globálními dopady lokálních událostí, a tudíž i zhoršenou předvídatelností budoucího vývoje.

Situace ve světě je v Konceptci 2015 popisována realisticky a jsou v ní vyjmenovány všechny stěžejní faktory určující světové dění a trendy jeho vývoje. V jejím hodnocení se Konceptce 2015 shoduje v podstatných rysech i s Konceptcí zahraniční politiky České republiky z roku 2011 (dále Konceptce 2011), která byla vypracována za vlády dnešní pravicové opozice. Oba dokumenty například zdůrazňují přechod k multipolaritě a s ní spojené oslabování vlivu euroatlantické civilizace i příchod nových globálních hráčů a posilování jejich vlivu. Rozdíly, které lze v hodnocení najít, jsou spíše odrazem

pokračující proměny situace ve světě než odlišným ideovým přístupem současného a bývalého vedení ministerstva. Lze proto očekávat, že vzhledem k tomuto bodu Koncepce 2015 dojde mezi vládními a opozičními stranami, alespoň těmi umírněnými, ke shodě.

Jaká jsou východiska české zahraniční politiky?

Vláda se v Koncepci 2015 zavazuje čelit výzvám, před které ji mezinárodní dění staví. Za nezbytný a neúčinnější nástroj je považována multilaterální spolupráce, a tedy členství ČR v EU a v mezinárodních organizacích, jakými jsou především NATO a OSN. Tím je jednak vyzvednut význam členství v EU a mezinárodních organizacích pro realizaci českých zájmů, jednak se tímto vládou jasně hlásí k hodnotám euroatlantického civilizačního prostoru, jež Koncepce 2015 výslovně jmenuje a jimiž jsou: demokracie, právní stát, univerzálnost a nedělitelnost lidských práv, úcta k lidské důstojnosti, rovnost a solidarita či dodržování zásad Charty OSN a mezinárodního práva. Jako specificky české hodnotové východisko pro zahraniční politiku ČR se v Koncepci 2015 uvádí humanistické myšlení, zejména T. G. Masaryka, odkaz demokratizačního proudu Pražského jara a Charty 77 i tradice podpory lidských práv, jejichž dodržování je předpokladem důstojné existence člověka.

Význam multilaterálních struktur pro realizaci českých zájmů je v Koncepci 2015 dále podtržen charakterizací ČR jako malého státu v globálním kontextu a jako středně velké země v rámci Evropy, tedy státu s relativně omezenými lidskými a finančními zdroji. Členství v multilaterálních strukturách totiž umožňuje toto znevýhodnění překonávat, neboť „rozšiřuj[e] možnosti zahraničně-politického působení“ ČR. Ve vztahu k OSN je zmíněn i konkrétní cíl, k jehož dosažení chce ČR přispívat. Vláda se v Koncepci 2015 zavazuje pokračovat v podpoře úsilí o reformu směřující k efektivnějšímu fungování této organizace, a to včetně reformy členství v Radě bezpečnosti. Ve vztahu k EU, respektive její Společné zahraniční a bezpečnostní politice (SZBP), se z Koncepce 2015 dozvídáme, že zájmem ČR je jednota a strategické fungování SZBP a že ČR se na jejím utváření bude společně s podobně smýšlejícími členskými státy aktivně podílet.

Multilaterální struktury jsou pro ČR důležité také vzhledem k jejímu exportnímu zaměření. Aby byla i nadále prosperující zemí, je v jejím zájmu usilovat o „předvídatelný mezinárodní ekonomický řád založený na jasných a spravedlivých pravidlech“. Z Koncepce 2015 tedy vyplývá, že si vláda přeje, aby ČR byla aktivním a konstruktivním hráčem na globálním poli, a to jak v politickém, tak ekonomickém ohledu.

I ve formulování východisek české zahraniční politiky navazuje Koncepce 2015 do značné míry na Koncepci z roku 2011. Daří se jí vystihnout zájmy veřejnosti i ČR a identifikovat hodnoty, na nichž je česká společnost postavena. Hodnotové ukotvení české zahraniční politiky lze proto i přes odlišné formulace v obou dokumentech považovat za kontinuální. Ke kladům Koncepce 2015 nepochybně patří, že tyto hodnoty lokalizuje i v rámci české kulturní tradice a dějin. Tím je zvýrazněna příslušnost ČR do euroatlantického civilizačního prostoru. Ukazuje se totiž, že tyto hodnoty nejsou něčím, co bychom převzali až po roce 1989, ale že jsou součástí naší identity.

Oproti Koncepci 2011 dochází k mírnému posunu vzhledem k nástrojům, jimiž vláda hodlá vytyčené hodnoty bránit a prosazovat. Větší důraz je kladen na multilaterální spolupráci, oslaben je naopak akcent na bilaterální vztahy. Poněkud překvapivě tak působí skutečnost, že vztah české zahraniční politiky a SZBP včetně postoje ČR k jejímu utváření a k ní jako celku není více rozpracován a zůstává nevyjasněn, a to i pokud vezmeme v potaz Koncepci politiky ČR v EU. Vláda se sice zavazuje, že se na jejím utváření bude společně s podobně smýšlejícími členskými státy, aniž by je jmenovala,¹ aktivně podílet, nenabízí však žádnou jasně vymezenou představu SZBP, o jejíž realizaci by usilovala. V Koncepci 2015 společně s Koncepcí politiky ČR v EU je sice dostatečně upřesněn český přístup k jednotlivým kapitolám SZBP (SBOP, Sousedské politice, zejména politice Východní partnerství či politice rozšiřování), o postoji ČR k procesu integrace v rámci SZBP nicméně žádná z dosud vydaných Koncepcí bližší informace neposkytuje. Má být SZBP určována na základě mezivládních dohod, nebo mají hrát větší roli unijní instituce? Jakým nástrojem chce ČR zajistit jednotu a strategické fungování SZBP?

O co a jakými prostředky chce ČR svou zahraniční politikou usilovat?

Jako základní cíle, o jejichž realizaci bude ČR prostřednictvím své zahraniční politiky usilovat, Koncepce 2015 stanovuje: bezpečnost, prosperitu a udržitelný rozvoj, lidskou důstojnost včetně ochrany lidských práv, službu občanům a dobré jméno republiky v zahraničí. Tytéž cíle nacházíme i v Koncepci 2011 a i v tomto ohledu se tedy ukazuje směřování české zahraniční politiky jako kontinuální.

Jak má být zajištěna bezpečnost ČR?

Vzhledem k prvnímu ze jmenovaných cílů je v Koncepci 2015 bezpečnost a stabilita euroatlantického prostoru pojímána jako nezbytná podmínka k zajištění životních zájmů ČR, kterými je svrchovanost, územní celistvost, politická nezávislost ČR a zachování demokratického právního státu včetně záruky a ochrany základních lidských práv a svobod jejích obyvatel. Ačkoliv je pravděpodobnost přímého ohrožení ČR hodnocena v Koncepci 2015 jako nízká, je zároveň připuštěna reálná možnost ohrožení našich spojenců, které znamená též ohrožení ČR, neboť „bezpečnost je v rámci Severoatlantické aliance nedělitelná“. ČR se tudíž zavazuje k poskytnutí pomoci kterémukoliv spojenci, který je ohrožován, a zároveň označuje NATO za hlavní nástroj k zajištění své bezpečnosti. Upřímnost a vážnost těchto slov dokládá závazkem rozvíjet své vojenské schopnosti v souladu s plánováním NATO a navýšit obranné výdaje do roku 2020 na 1,4 % HDP (členstvím v NATO se ČR zavázala vydávat na obranu 2 % HDP.² Další navýšování obranného rozpočtu na 2 % HDP je podmiňováno dlouhodobou udržitelností veřejných financí. Vláda se dále zavazuje ke zvyšování úrovně interoperability českých ozbrojených sil se silami spojenců, a to jak v NATO, tak v EU.

ČR má v úmyslu přispívat i k prevenci a potlačování hrozeb, k čemuž chce vedle EU a NATO využívat i členství v OSN a OBSE. K plnění tohoto závazku je nutné nejen se podílet na shromažďování a analýze informací, ale také se aktivně účastnit misí „k udržení míru a zvládnutí krizí za našimi hranicemi“. Tyto mise, které jsou realizovány prostřednictvím NATO, SBOP, OBSE a OSN, jsou v Koncepci 2015 hodnoceny jako shodující se s ústavními požadavky českého právního

řádu i mezinárodním právem. Vzhledem ke zkušenosti s různým výkladem mezinárodního práva a ke skutečnosti, že stálými členy Rady bezpečnosti OSN disponujícími právem veta jsou též státy, které v poslední době buď narušovaly mezinárodní řád, či se na jeho narušování přímo podílely, nebo řešení některých případů destabilizace mezinárodního prostředí nebylo v jejich zájmu, lze nicméně očekávat rozkol mezi postojem OSN a například NATO ohledně potřebnosti či oprávněnosti jednotlivých misí. Koncepce 2015 nenabízí pro řešení takových případů žádný univerzální klíč a nechává tudíž rozhodnutí o účasti na nich k posouzení vždy v jejich jedinečnosti. Ve srovnání s Koncepcí z roku 2011 se tedy ukazuje vůči účasti v zahraničních misích, alespoň co do slov, jako vstřícnější, neboť Koncepce 2011 deklaruje ochotu účasti pouze v těch misích NATO, které budou mít mandát OSN. Koncepcí 2015 se ČR zavazuje též k aktivní účasti „v mezinárodních kontrolních režimech a v úsilí věnovanému odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení, vyvíjeném zejména na půdě OSN“, ale i ke zkvalitnění exportu zbraní.

Bezpečnost ČR nicméně není nahlížena pouze z hlediska vojenského, ale také z energetického, jehož význam v posledních letech výrazně vzrůstá. V oblasti energetiky bude ČR usilovat o diversifikaci zdrojů surovin a přepravní infrastruktury, o dobudování vnitřního trhu s energiemi a o zvýšení energetické účinnosti. ČR chce tudíž pokračovat ve snižování své energetické závislosti na Rusku a státech východní Evropy, kde je ruský Gazprom buď jediným, nebo dominantním dodavatelem plynu. Podle zjištění Evropské komise Gazprom své postavení zneužívá a brání volné soutěži na trhu s plynem v 8 zemích střední a východní Evropy, mezi které patří i ČR. Podpora diverzifikace zdrojů surovin a přepravní infrastruktury je součástí i tzv. energetické unie, o níž se však Koncepce 2015 nezmiňuje.³

Posledním bezpečnostním tématem, jemuž se Koncepce 2015 věnuje, je mezinárodní terorismus a organizovaný zločin, o jehož potírání chce ČR usilovat na půdě EU, NATO a OSN. Jednu z příčin radikalizace spatřují autoři Koncepce 2015 v nedůstojných životních podmínkách, a proto se bude ČR snažit o jejich zlepšení, a to formou podpory lidských práv a obchodu, rozvojové spolupráce a humanitární pomoci.

V oblasti bezpečnosti panuje mezi Koncepcí 2015 a její předchůdkyní shoda. Obě vyzdvihují význam NATO, EU,

OSN i OBSE pro zajištění bezpečnosti ČR a věnují se také otázce vojenské a energetické a dále i problematice terorismu. Ve vztahu k NATO se vlády v obou dokumentech zavazují k podpoře politiky otevřených dveří, k účasti na zahraničních mírových misích či k plnění závazků vůči ní. V Konceptci 2015 je sice druhým dechem dodáváno, že tyto závazky nebudou naplňovány v celé šíři, neboť výdaje na obranu nebudou dosahovat požadované výše. Pozitivním signálem však je příslib postupného zvyšování výdajů na obranu a uvedení konkrétního procentuálního podílu na HDP i data, dokdy jej má být dosaženo. V dalším příslibu, byť podmíněném, je i se vláda zavazuje pokračovat v dalším navyšování obranného rozpočtu tak, abychom své závazky vůči spojencům dodržovali. Oproti starší verzi je Konceptce 2015 vstřícnější i vůči misím NATO. Neuvádí totiž, že tyto mise musí mít zároveň mandát OSN, ale musí být v souladu s mezinárodním právem. V tom lze jednak spatřovat odklon od důsledného multilateralismu, který chce vláda v zahraniční politice prosazovat, jednak tím vzniká výše uvedená „obtíž“, která není odstraněna ani v Bezpečnostní strategii České republiky z roku 2015. V obou dokumentech je nicméně naznačeno, že ačkoli vláda OSN uznává a považuje ji za důležitý nástroj ke stabilizaci mezinárodního prostředí, přiznává její omezenou efektivitu při řešení některých vyskytujících se či hrozících problémů. V obou Konceptcích jsou též EU a NATO vnímány jako partneři a nikoliv jako konkurenti.

Konceptce 2015 je poměrně skoupá ohledně postoje k SBOP, kterou zmiňuje pouze jako rámec, v němž mohou být uskutečňovány zahraniční mise. Pozice ČR vůči SBOP je však blíže popsána v Bezpečnostní strategii ČR z roku 2015 a především v Konceptci politiky ČR v EU, na které se v Konceptci 2015 odkazuje. Shoda mezi Konceptcemi panuje i vzhledem k otázce energetické bezpečnosti či terorismu. Zkratkovitost, s níž jsou tyto otázky pojednány, může být sice poněkud zarážející, avšak vzhledem k tomu, že jsou více rozvedeny v Aktualizaci státní energetické koncepci České republiky z prosince 2014, resp. v Bezpečnostní strategii České republiky z roku 2015, se nejedná o nedostatek.

Jak chce ČR zajistit prosperitu a udržitelný rozvoj?

Neméně obsáhlá je i kapitola věnovaná prosperitě a udržitelnému rozvoji, kterou lze v určitém ohledu chápat jako volné pokračování kapitoly předchozí. Cílem má být nejen zlepšení materiálních podmínek a kvality života občanů ČR, ale i přispívání ke globální prosperitě, jejímž vedlejším důsledkem by mělo být zlepšení bezpečnostní situace. Globální ekonomický růst bude však podporován pouze za předpokladu, že nepovede k prohlubování sociálních a příjmových rozdílů, bude šetrný k přírodním zdrojům a životnímu prostředí, nepovede k degradaci lidské důstojnosti a bude dlouhodobě udržitelný. Hlavním nástrojem v této oblasti má být aktivní podíl ČR na jednotném trhu EU, o jehož prohlubování a liberalizaci budeme usilovat, v politice ochrany životního prostředí či v energeticko-klimatické politice bude důležitá zejména naše společná obchodní politika, politika soudržnosti. Ačkoliv i zde najdeme v podstatných rysech shodu s Konceptcí z roku 2011, je oproti ní zdůrazňována prospěšnost jak čtyř svobod (lidí, zboží, kapitálu a služeb), z nichž volný pohyb osob je charakterizován jako neodmyslitelná součást jednotného trhu EU, tak i evropského sociálního modelu, silné ochrany spotřebitele a „dalších společných politik, včetně ochrany pracovněprávních a ekologických standardů a standardů v oblasti životního prostředí“. Jako prioritní oblasti, v nichž je potřeba jednotný trh EU dále prohlubovat, stanovuje Konceptce 2015 služby, energetiku a digitální oblast, které rovněž patří k prioritám stávající Evropské komise.

ČR chce nicméně usilovat o liberalizaci trhu nejen na evropské, ale i na globální úrovni, kde chce především podporovat činnost Světové obchodní organizace, jejímž cílem je dojednání transparentních a pevných pravidel pro obchod a investice, a uzavírání dohod o volném obchodu. Na druhou stranu je deklarováno, že „[z]vláštní pozornost bude česká ekonomická diplomacie věnovat teritoriím mimoevropským, která vykazují velký růstový potenciál, ale často skýtají rovněž značná rizika z hlediska nepředvídatelnosti politického a ekonomického prostředí, korupce nebo slabé vymahatelnosti práva.“ Co se zde míní „zvláštní pozorností“ není z Konceptce 2015 blíže patrné. Pokud by se tím mínila zvýšená podpora českých obchodních aktivit v těchto regionech, zdá se, že by takové počínání bylo v rozporu s výše uvedeným, ale i s celkovým vyzněním Konceptce 2015. V tomto ohledu by také docházelo

k výraznému posunu oproti Koncepti 2011, kde žádnou podobnou zmínku nenajdeme.

Rozvojovou spoluprací bude ČR podle Konceptce 2015 vykonávat v souladu s potřebami a cíli partnerských zemí, přičemž hlavním nástrojem má být její angažmá v OSN a EU. Jako specifická výzva je zmiňováno úsilí o intenzivnější zapojení soukromého sektoru, stejně jako jeho součinnost se sektorem veřejným a neziskovým. Oproti Koncepti 2011 je zde zdůrazněna problematika klimatu, naopak menší důraz je kladen na posilování občanské společnosti či na zásadu řádné veřejné správy. V letošní Konceptci pak zcela chybí jmenovité uvedení prioritních zemí a oblastí rozvojové pomoci, což je o to více zarážející, vezmeme-li v potaz postoj vlády, že masovou imigraci je nutné řešit především zaměřením na její příčiny v zemích původu migrantů, neboť migrační vlny a šíření bezpečnostních rizik úzce souvisí s nedostatečným rozvojem zdrojových zemí, což je případ zejména Afriky.

Bude ČR hájit lidská práva?

Oblast lidských práv tvoří nejproblematictější kapitolu. V Konceptci 2015 je totiž používána odlišná terminologie než v Konceptci 2011. Jedná se pouze o změnu terminologickou, nebo o změnu s reálnými dopady? Najít jednoznačnou odpověď na tuto otázku z Konceptce 2015 samotné není jednoduché a do určité míry tak bude záležet i na konkrétních krocích, které budou v oblasti lidských práv podnikány. Nicméně pokud identifikujeme klíčové aspekty lidskoprávní politiky představované v Konceptci 2015 a jejich vzájemné vztahy, ukáže se, že Konceptce 2015 na svoji předchůdkyni v mnohém navazuje a zároveň politiku lidských práv rozšiřuje. V obou dokumentech je dále v různé míře kladen důraz na odlišné elementy politiky lidských práv.

Zásadním pojmem Konceptce 2015 je pojem lidské důstojnosti, která je chápána jako hodnota sama o sobě, tedy jako cíl, k jehož uskutečnění se má směřovat. O zlepšení podmínek důstojného života se má usilovat v celosvětovém měřítku. Nástrojem, jímž má být lidské důstojnosti dosahováno, je politika podpory lidských práv a demokracie. Lidská práva jsou v Konceptci 2015 označena za univerzální a nedělitelná. Skládají se z práv občanských, politických, hospodářských, sociálních

a kulturních. Upírání těchto práv není s lidskou důstojností slučitelné a může být zdrojem nestability. Lidská práva a prosazování demokracie má být rovněž nedílnou součástí české zahraniční politiky, což je v souladu se strategickým rámcem EU k lidským právům a demokracii. Předpokladem účinné podpory lidských práv je podle Konceptce 2015 vzájemný respekt a schopnost dialogu, přičemž se vzápětí dodává, že na ně nelze rezignovat ani tam, kde tento předpoklad naplněn není.

Jako nedílná součást politiky lidských práv je jmenována i podpora jejich obránců. Určitým specifikem ČR v souvislosti s politikou lidských práv je nabídka sdílení transformační zkušenosti, tj. zkušenosti s přechodem k demokracii a sociálně-tržní ekonomice, s těm zeměmi, které o ni projeví zájem. Doposud se obě verze v podstatě shodují, odlišnost je v Konceptci 2015 naznačena až dále větou: „Zvýšenou pozornost bude ČR věnovat využití sociálního dialogu k účinnějšímu prosazování hospodářských a sociálních práv.“ Politika lidských práv bude v úsilí o podporu lidské důstojnosti doplňována rozvojovou spoluprací, neboť právě v této oblasti může ČR uplatnit své zkušenosti z transformace. V tomto kontextu jsou jmenovány tzv. průřezové principy, mezi něž patří „řádná správa věcí veřejných, šetrnost k životnímu prostředí a klimatu a dodržování lidských práv“.

Oproti Konceptci 2011 nacházíme v letošní verzi užší spojení mezi prosazováním politiky lidských práv a rozvojovou spoluprací a také rozšíření lidských práv o práva hospodářská. Větší důraz je tedy kladen na sociálně-ekonomické aspekty lidských práv, naopak podpora občanské společnosti, obránců lidských práv, nezávislých médií a svobodného přístupu k informacím je alespoň co do slov buď oslabena – v případě prvních dvou – nebo není vůbec jmenována – v případě druhých dvou. V Konceptci 2015 není oproti její předchůdkyni z roku 2011 výslovně zmiňována ani podpora nevládních neziskových organizací. Naopak jako součást politiky lidských práv je pojímáno poskytování humanitární pomoci jakožto prostředku zmírňujícího negativní dopady katastrof na lidskou důstojnost. V závěru kapitoly věnované lidským právům se ČR rovněž zavazuje k podpoře „zvláště zranitelných a marginalizovaných skupin“, zejména pak k podpoře rovného přístupu a posílení postavení žen ve veřejném životě.

Koncepce 2015 tedy politiku lidských práv rozšiřuje a zároveň více akcentuje některé její aspekty, které zatím stály spíše v pozadí. Pozitivně lze hodnotit zejména navrhované kroky k dosažení rovnováhy mezi jednotlivými aspekty politiky lidských práv. Negativně by naopak bylo vnímáno, kdyby sociálně-ekonomická práva získala nad právy občanskými převahu a kdyby byla omezována dosavadní míra podpory disidentů. Ačkoli Koncepce 2015 může vzbuzovat obavy, že česká zahraniční politika se tímto směrem vydá, nic takového z ní nicméně přímo nevyplývá. Případné podřazování občanských práv právům sociálním a hospodářským bude proto vnímáno jako rozporné s touto Koncepcí.

O co bude usilovat ČR ve vztahu k jednotlivým státům či regionům?

Jak je tomu s teritoriální zaměřeností a bilaterálními vztahy? V Koncepci 2015 je jako prostor, v němž se uskutečňují nejvýznamnější zahraniční vztahy uveden prostor euroatlantický, jenž je primárně definován členstvím v EU a NATO, zároveň jsou ale do něj zahrnuty země, jež o členství v EU a NATO teprve usilují nebo jsou s nimi významně propojené. Tento prostor je podle Koncepce 2015 prostorem sdílených hodnot a bezpečnosti. ČR se zavazuje k podpoře všech činností, které směřují k hlubší spolupráci zemí tohoto prostoru. Za prioritní regiony ČR považuje střední, jihovýchodní a východní Evropu a za rozhodující aktéry mimo ně USA, Francii a Velkou Británii. Vytyčení prioritních regionů a rozhodujících aktérů je totožné s klasifikací Koncepce 2011.

Oba dokumenty se též shodují v pojetí USA jako klíčového partnera v oblasti bezpečnosti. Podle Koncepce 2015 bude ČR s USA rozvíjet spolupráci i v oblasti obranné, ekonomické a lidskoprávní či v oblasti vědy a výzkumu a prostřednictvím EU také v oblasti klimatické. Oproti Koncepci 2011 se zde ovšem nezmiňuje spolupráce v oblasti kultury. Znamená to, že vláda nemá o spolupráci s USA v této oblasti zájem, nebo se jedná pouze o zájem druhořadý? Určitou redukci spolupráce lze najít i ve vztahu k Velké Británii, s níž chce ČR spolupracovat v oblasti SZBP a společné obchodní politiky EU, zatímco ve vztahu k Francii došlo z pouhé spolupráce v ekonomické oblasti k rozšíření i o pole kultury a školství. Rozšíření spolupráce s Francií nelze než vítat, naopak neodůvodněný

útlum ve spolupráci s USA a Velkou Británií, který Koncepce 2015 naznačuje, vzbuzuje oprávněné pochybnosti. Jedná se o země se specifickým vztahem k ČR, ale především o země, jejichž postavení je v globálním či evropském kontextu stále významné. Spolupráce s těmito zeměmi by neměla být omezována, ale spíše rozšiřována. Očekávali bychom proto, že se v Koncepci objeví závazek, že česká diplomacie bude v následujících letech hledat nová témata vzájemné spolupráce. Mezi ně by měla, vzhledem k tomu, že se jedná o země s nejlepšími univerzitami a značnou koncentrací předních odborníků, neodmyslitelně patřit například oblast školství. Žádný podobný závazek však v Koncepci 2015 není.

V případě regionu střední Evropy (Německo, Polsko, Slovensko, Rakousko a Maďarsko), jež je pro ČR naprosto klíčový, navazuje Koncepce 2015 na svou předchůdkyni a zavazuje se k dalšímu prohlubování vzájemných vztahů. Mimořádné postavení má již tradičně Slovensko a za rozhodující partnery v tomto regionu platí také Polsko a Německo. Nejzjevnější změna by pak měla nastat v případě Rakouska, s nímž chce vláda spolupracovat tak, aby se intenzita vzájemných vztahů vyrovnala vztahům s našimi ostatními sousedy. Tato spolupráce by měla probíhat na všech úrovních. Maďarsko je v Koncepci 2015 vyzdvihováno jako „čestný soused“, podoba vztahů s ním však není blíže upřesněna.

Pro ČR je zásadním regionem nepochybně i jihovýchodní Evropa, kam kromě zemí západního Balkánu patří též Turecko. ČR patří dlouhodobě k zemím, jež integraci zemí západního Balkánu do EU podporují. Koncepce 2015 tuto linii nemění, ba dokonce výslovně deklaruje svou podporu pro integraci Turecka do EU. Turecko je zde postaveno na stejnou úroveň jako země západního Balkánu. Takový přístup je však nekoncepční. Turecko je státem, který se od zemí západního Balkánu výrazně liší a otázka jeho přistoupení je problematická, a to jak v důsledku dění na turecké vnitřní politické scéně, tak i vzhledem k ochabování podpory jeho vstupu do EU ze strany členských států. Tradičně skeptické je v této věci Rakousko, kde možnost přistoupení Turecka do EU z parlamentních stran otevřeně připouští pouze Strana zelených. Rakouští socialisté ji sice nevyklučují, ale nepovažují ji v dohledné době za uskutečnitelnou. Přistoupení Turecka dnes nenachází podporu ani u německé CDU, která jako alternativu nabízí formát privilegovaného partnerství. Pokud chce ČR hrát ve vztahu k Turecku důležitou roli i do budoucna,

nabízí se otázka, zda by nebylo více žádoucí hledat jiný formát spolupráce států s EU, než je vyjednávání o členství.

Posledním jmenovaným prioritním regionem je východní Evropa. Klíčovým nástrojem pro uskutečňování zájmů ČR v tomto regionu je politika Východního partnerství, kterou se ČR zavazuje „podporovat a utvářet“. V tomto regionu se chce ČR zaměřovat na Ukrajinu, Moldavsko a Gruzii, kde se hodlá zasazovat o naplňování asociačních dohod a provádění souvisejících reforem, což je kritérium pro poskytování dodatečných výhod, včetně ekonomických. V Konceptu 2015 vláda rovněž slibuje podporu občanské společnosti a nezávislých médií v těchto zemích, které vnímá jako součást naplňování cílů asociačních dohod a transformace společnosti. Ve vztahu k Arménii, Ázerbájdžánu a Bělorusku bude vláda usilovat o jejich zapojování do společných projektů a případně i do Unijního ekonomického prostoru. Dále chce využívat bilaterální ekonomické možnosti či dialogu o lidských právech. V Konceptu 2015 se také deklaruje, že je nutné respektovat zahraničně politickou orientaci zemí Východního partnerství a reflektovat existenci alternativních integračních projektů (Eurasijské unie), „pokud směřují k vytvoření inkluzivního ekonomického prostoru a za podmínek respektu územní celistvosti a svrchovanosti východních partnerů a pravidel Světové obchodní organizace“. Ke spolupráci se zeměmi Východního partnerství chce vláda využívat formát V4, kde jako svého partnera vnímá Polsko.

V případě bilaterálních vztahů se zeměmi mimo euroatlantický prostor dochází v závislosti na světovém dění k určitému posunu ve vztahu k Rusku. V obou Konceptech je deklarována vůle udržovat s Ruskem vztahy, které budou vzájemně výhodné. Zmiňována je spolupráce především na ekonomickém poli, ale i podpora nebo alespoň udržování kontaktů s občanskou společností. Podoba vztahů ČR s Ruskem je nicméně v Konceptu 2015 podmiňována respektováním mezinárodního práva a územní integrity sousedských států ze strany Ruska. V Konceptu 2015 je rovněž oslabena spolupráce v oblasti bezpečnosti. Již v ní nenajdeme například formulaci, že „ČR bude podporovat spolupráci NATO s Ruskou federací“, ale naopak označení Ruska jako aktéra, který „destabilizuje evropskou bezpečnostní architekturu“.

Ve vztahu k Číně dochází naopak k posunu směrem k intenzivnější spolupráci, a to především v ekonomické

oblasti. Spolupráci s Čínou chce ČR prohlubovat pomocí politického dialogu v oblasti zdravotnictví, ochrany životního prostředí, vědy a výzkumu, kultury i lidských práv. Zde tedy lze spatřovat jistý ústupek, neboť zatímco Konceptce 2011 ohlašuje prohlubování spolupráce s Čínou, aniž by byly opouštěny hodnoty, na nichž není shoda, Konceptce 2015 se zavazuje pouze k tomu, že bude v této oblasti vést dialog. Konceptce 2015 sice nabízí příslib, že prosazování ekonomických zájmů by se nemělo dít na úkor lidských práv. Pokud se však „prosazováním“ míní i vedení dialogu, jaké kritérium vláda nabídne k rozlišování toho, kdy je dialog o lidských právech ještě něčím podstatným a kdy už je naopak jen pouhou „formalitou“? Jakých výsledků lze tímto způsobem dosáhnout a jaké výsledky v nějakém časovém horizontu vláda očekává?

Ke změně dochází i v oblasti vztahu ke státům Blízkého východu, jmenovitě k Izraeli a Palestině. Konceptce 2015 je v tomto bodě sdílnější. Izrael chápe jako strategického partnera, s nímž bude probíhat spolupráce v široké škále oblastí. Výslovně se však zmiňuje i o Palestinské samosprávě, s níž chce vláda rozvíjet politické kontakty a poskytovat jí rozvojovou pomoc s cílem přispět k přípravě na převzetí plné státnosti. Řešení izraelsko-palestinského problému tudíž vláda spatřuje ve vytvoření dvou samostatných států, k čemuž se zavazuje přispívat. Konceptce 2011 je oproti tomu „skromnější“: kromě podpory hospodářské spolupráce považuje zachování bezpečnosti Izraele jako hodnotově blízkého demokratického státu za strategický zájem ČR. O Palestinské samosprávě či řešení izraelsko-palestinského problému se nezmiňuje.

Ačkoliv Konceptce 2015 v otázce teritoriálního zaměření ČR v mnohém navazuje na svoji předchůdkyni, dochází v ní k některým více či méně významným změnám. Zatímco ve vztahu k Rusku je odlišná rétorika vysvětlitelná děním na mezinárodní scéně, je posun v případě Číny, Izraele či Palestiny vysvětlitelný spíše odlišným ideovým východiskem autorů koncepcí.

Závěr

Konceptu 2015 se daří výstižně popsat globální kontext, v němž se ČR nachází, a identifikovat priority a zájmy, které hodlá vláda prosazovat a které odráží skutečné potřeby ČR.

Na svou předchůdkyni z roku 2011 navazuje přihlášením k euroatlantickému civilizačnímu prostoru, a tedy i hodnotám, jež jsou s ní spjaty. Nedochází tudíž k vytržení ČR z prostředí, které je jí vlastní. V těchto ohledech je česká zahraniční politika kontinuální a má velikou naději, že tomu tak bude i v budoucnu. Kontinuitu lze najít i v některých konkrétnějších cílech a nástrojích, kterými jich má být dosahováno.

Ze srovnání obou koncepcí je nicméně patrné, že česká zahraniční politika se posouvá směrem doleva, což lze pozorovat především na větším důrazu na multilateralismus či na ekonomickou diplomacii, v pojetí lidských práv, kde na významu získala práva sociální a hospodářská, nebo v definování bilaterálních vztahů. O jak významný posun se bude jednat, ukáží teprve reálné kroky, které vláda učiní. Podstatná přitom bude vyváženost naplňování závazků, které uvádí Koncepce 2015. Bude například ekonomická diplomacie nadřazena boji za lidská práva? Získá v boji za lidská práva převahu hájení sociálních práv nad právy občanskými? Koncepce 2015 sice nic takového přímo neimplikuje, ale do jisté míry nechává pro takové směřování české zahraniční politiky prostor.

Mezi pozitiva Koncepce 2015 patří rovněž několik konkrétních příslibů, z nichž lze například uvést navyšování obranného rozpočtu do roku 2020 na 1,4 % na HDP, tzn. přiblížit se dodržování závazků, které ČR má vůči svým spojencům. Pozitivem je bezesporu též doplnění zahraniční politiky o témata, která v ní buď zcela chyběla, nebo stála na jejím okraji, jimiž je například otázka životního prostředí a klimatu. Koncepce 2015 nabízí společně s dalšími koncepcemi či strategiemi také materiál, podle něž mohou být kroky vlády v oblasti zahraničí posuzovány.

Přesto ponechává Koncepce 2015 prostor pro určitá zlepšení. V první řadě by bylo žádoucí, aby více objasnila postoj ČR k procesu budování SZBP. Jako problematický se jeví též postoj k Turecku, které je pojímáno společně se státy západního Balkánu, čímž je přehlížena jeho odlišnost od států tohoto regionu vzhledem k členství v EU. V neposlední řadě by bylo vhodné rozpracovat některé bilaterální vztahy. Tato rozšíření by nemusela být nutně součástí samotné Koncepce – mohlo by jít o dílčí dokumenty, na něž by Koncepce pouze odkazovala.

Tabulka 1: Srovnání Konceptů české zahraniční politiky z roku 2011 a 2015

	KONCEPCE ZP ČR 2011 ⁴	KONCEPCE ZP ČR 2015
1. Úvod – Vý- chodiska koncepte	<p>Hodnocení minulosti od pádu komunismu: ČR úspěšně završila návrat do „Evropy“.</p> <p>Předkládaná Koncepte bude podle potřeby (změn v mezinárodním prostředí) upřesňována pomocí Krátkodobého programu.</p>	<p>Zmiňuje se návaznost na Konceptci z roku 2011.</p> <p>Jako východisko se uvádí programové prohlášení Vlády ČR z února 2014 a audit zahraniční politiky na MZV v roce 2014.</p>
2. ČR a globální kontext	<p>Charakterizuje se postavení ČR po 20 letech.</p> <ul style="list-style-type: none"> ČR je stabilní, demokratickou a vyspělou zemí, která má pevné místo v rámci mezinárodního řádu a má zajištěnou svou vnější bezpečnost. <p>Zmiňuje se přechod k multipolárnímu uspořádání mezinárodního prostředí.</p> <ul style="list-style-type: none"> Oslabení vlivu euroatlantické civilizace, přistoupení a posílení vlivu nových globálních hráčů. <p>Cíl = zajištění akceschopnosti demokratických institucí a naplňování principů dobrého vládnutí v ČR i v organizacích, jichž je členem.</p> <p>Zmiňuje se význam evropské integrace a USA pro zajištění prosperity, stability a bezpečí.</p> <p>Za východisko, z něhož mají být rozvíjeny a prosazovány cíle a priority ČR, se chápe pojetí evropské integrace nikoliv jako cíle, ale jako prostředku k realizaci zájmů členských států EU.</p> <ul style="list-style-type: none"> Hlavní <u>cíl</u> ČR a Evropy je zachování vlivu euroatlantické civilizace na utváření mezinárodního řádu a posílení ekonomického rozvoje a konkurenceschopnosti. 	<p>Nehodnotí se postavení ČR na mezinárodním poli, ale globální situace obecně.</p> <p>Rovněž se zmiňuje přechod k multipolaritě.</p> <p>Zdůrazňuje se:</p> <ul style="list-style-type: none"> zvyšování nároků globálního Jihu v ekonomické oblasti; zvyšování vojenských schopností dalších států s cílem vymezit sféry vlivu; zvyšující se vliv nestátních aktérů. <p>Zmiňuje se fenomén zhroutených států a z něho pramenící nárůst terorismu, organizovaného zločinu, humanitární krize i migrační vlny.</p> <p>Jako jiná příčina zhoršující se situace na mezinárodním poli je zmíněna zvyšující se soutěž o přírodní zdroje a klimatické změny.</p> <p>Jako nástroj umožňující řešit globální problémy s ohledem na vysokou míru propojenosti se uvádí multilateralismus.</p>

3.
Východiska ZP ČR

Jako základní cíl je jmenována bezpečnost a prosperita ČR. Zahraniční politika má být uskutečňována v rámci procesu evropské integrace, euroatlantického spojení a bilaterálních vztahů.

Zdůrazněna je role členství v NATO a EU pro další vývoj ČR.

Charakterizuje se globální kontext, v němž se ČR vyskytuje [tato charakteristika se více méně shoduje s charakteristikou globálního kontextu v Konceptu 2015, viz výše].

Jako prvořadá priorita je jmenováno zajištění podmínek pro rozvoj vlastního demokratického, právního a liberálního státu.

Jako základní hodnota vzhledem k ZP ČR je uvedena nezrcitelnost přirozených lidských práv, obecné mezinárodní právo a princip vlády práva.

Jsou jmenovány obecně využívané nástroje ZP ČR.

Hlavní:

bilaterální diplomacie sama o sobě, zároveň ale jako nedílná součást multilaterální diplomacie;

aktivity vyplývající z členství v multilaterálních strukturách (EU, NATO, OBSE, OSN).

Veřejné:

diplomacie parlamentní, nestátní a veřejná;

podnikatelské kontakty, vzájemné investice a joint ventures;

spolupráce v oblasti vědy, výzkumu a školství;

kulturní a mediální kontakty.

Zvláštní pozornost je věnována vzdělání, totiž:

podpoře osvěty a vzdělávání populace v ČR v bezpečnostních a právních otázkách;

podpoře spolupráce mezi vzdělávacími a výzkumnými institucemi v ČR a v zahraničí.

Zdůrazněno je úsilí o aktivní působení v rámci EU, NATO, OSN a jiných multilaterálních strukturách.

• **EU = základní rámec pro uskutečňování ZP ČR**

- Dokument: Koncepte politiky ČR v EU
- ČR usiluje o jednotnou a fungující SZBP, kterou se zavazuje společně s podobně smýšlejícími státy EU aktivně utvářet.

• **OSN = univerzální rámec**

- ČR usiluje o reformu zajišťující efektivnější fungování.

Jako neodmyslitelné východisko ZP ČR je uvedeno dodržování mezinárodního práva.

Další priority:

- udržování a rozvíjení sousedských vztahů ČR;
- usilování o otevřený a předvídatelný mezinárodní ekonomický řád založený na jasných a spravedlivých pravidlech.

Jako hodnotové východisko je uvedena příslušnost k euroatlantické civilizaci, tedy hodnoty jako:

- demokracie, právní stát, univerzálnost a nedělitelnost lidských práv, úcta k lidské důstojnosti, rovnost a solidarita či dodržování mezinárodního práva a zásad OSN.

Specificky navazuje ZP ČR na tradici ztělesněnou českým humanistickým myšlením (T. G. M.), odkaz demokratizačního procesu Pražského jara a Charty 77 i tradice podpory lidských práv jakožto předpokladu důstojné existence.

4.
Cíle
a nástroje
ZP ČR

Multilaterální spolupráce obecně:

přispívat ke stabilitě mezinárodního řádu;
podporovat uplatnění českých občanů v mezinárodních organizacích;
plnit své finanční závazky.
ZP ČR je vymezena k nadnárodním organizacím a strukturám.

OSN

Je jí připsána výjimečná a nenahraditelná role, je „páteř systému mezinárodních vztahů“.

ČR bude podporovat její akceschopnost v oblasti bezpečnosti.

ČR bude skrze ni podporovat lidská práva (svobodu projevu, zákaz mučení, podporovat obhájce lidských práv).

EU

ČR se bude podílet na spoluutváření dalšího vývoje.

Klíčovými zájmy je fungování evropského trhu a zajištění energetické bezpečnosti.

K EU je zaujat pragmatický přístup, tj. EU je chápána jako pragmatický politický projekt vhodný pro budování společného ekonomického prostoru a zajištění míru v Evropě.

V této souvislosti ČR evropský projekt podporuje a nevidí pro něj alternativu, bude se však zasazovat o optimalizaci jeho politických a ekonomických nákladů.

Vztah k EU je blíže upraven v Koncepti působení ČR v EU.

Společná zahraniční a bezpečnostní politika (SZBP)

Je nezbytná pro udržení mezinárodní autority.

Zdůrazňuje se důležitost Evropské služby pro vnější činnost, na jejímž fungování musí mít účast každý členský stát a jejíž fungování musí být transparentní.

Hodnoty, jež má SZBP bránit a projektovat, jsou též hodnotami, které zastává ČR.

ČR se hodlá angažovat především v Evropské sousedské politice (ENP), především v zemích západního Balkánu, východní Evropy, jižního Kavkazu a Blízkého východu.

ČR chce podporovat euroatlantické směřování zemí těchto regionů, projeví-li o to zájem, a posilovat prosperitu a stabilitu v těchto regionech.

ČR bude usilovat o realistický přístup k podpoře lidských práv a demokratizačních procesů.

Společně s USA zajistit bezpečnost a obranyschopnost.

ČR usiluje o bezpečnost, prosperitu, udržitelný rozvoj, lidskou důstojnost včetně obrany lidských práv, službu občanům a dobré jméno v zahraničí.

K těmto cílům zaujímá ČR komplexní přístup.

(Není zde speciálně upraven vztah k mezinárodním organizacím, postupuje se tematicky.)

4.1
Bezpečnost

Vztah je upravován k jednotlivým organizacím.

NATO

Je chápána jako základní pilíř bezpečnosti ČR a garant sdílených demokratických hodnot.

ČR chce akceschopnou Alianci.

Vztah k Strategické koncepci NATO 2010

ČR ji vítá a podporuje.

ČR podporuje politiku obrany a odstrašení, jež je založena na vyvážené kombinaci jaderných a konvenčních schopností umožňujících čelit bezpečnostním hrozbám.

ČR podporuje projekt protiraketové obrany.

ČR podporuje úsilí Aliance čelit tzv. novým hrozbám (kybernetické útoky).

ČR usiluje o posilování aliančního partnerství pomocí dialogu s cílem zvýšit vzájemnou důvěru a přispívá k jeho podpoře

ČR bude prosazovat aktivní a čitelnou politiku v souladu se svými bezpečnostními zájmy a ambicí být důvěryhodným a spolehlivým členem.

ČR se bude účastnit misí NATO pod mandátem OSN.

ČR považuje NATO a EU za přirozené partnery.

ČR podporuje spolupráci NATO s Ruskou federací (boj proti terorismu, obranné reformy, humanitární operace).

Předpokladem této spolupráce je respekt k nezávislosti rozhodovacích procesů Aliance a jejich bezpečnostních zájmů.

ČR podporuje politiku otevřených dveří v NATO.

OBSE

ČR podporuje změny vedoucí k zajištění její efektivity a bude se podílet na jejích aktivitách.

Rada Evropy

ČR chce aktivně působit při rozvoji a posilování pluralitní demokracie, právního státu, boje proti terorismu a korupci, ochraně lidských práv a prosazování práv menšin.

OECD

Cílem je stabilizace financí a jejich dlouhodobá udržitelnost.

Bezpečnost je strategickým zájmem ČR.

Součástí je soudržnost a efektivnost NATO a EU, k čemuž se ČR zavazuje přispívat, stejně tak jako k prevenci a zvládnutí místních a regionálních konfliktů.

Dále je součástí: kontrola zbrojení, nešíření zbraní hromadného ničení, energetická, surovinová a potravinová bezpečnost, boj s nelegální migrací, omezování radikalizace, boj s terorismem a organizovaným zločinem.

Dokument: Bezpečnostní strategie ČR

Pravděpodobnost ohrožení konvenčním způsobem je nízká, avšak vzhledem ke vzrůstající nestabilitě v hraničních částech Evropy, kdy nelze vyloučit přímé ohrožení našich spojenců, je ČR ohrožována nepřímo.

Bezpečnost je v rámci NATO nedělitelná.

Obecným nástrojem k zajištění bezpečnosti ČR je prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb.

K tomu ČR využívá jak nástroje EU i NATO, tak členství v jiných mezinárodních organizacích (OSN, OBSE).

Snaha o podchycení příčin hrozeb.

NATO je hlavním nástrojem k zajištění bezpečnosti a obrany ČR.

ČR se zavázala k navýšení obranných prostředků na 1,4 % HDP do roku 2020.

Příslib zvyšovat výdaje na obranu až na 2 % HDP, dovolí-li to dlouhodobá udržitelnost financí.

ČR bude dále rozvíjet vojenské schopnosti v souladu s vojenským plánováním NATO.

ČR bude usilovat o zvyšování úrovně interoperability českých ozbrojených sil se silami spojenců v NATO a EU.

ČR podporuje politiku otevřených dveří.

ČR se zavazuje k aktivní účasti v misích k udržení míru a zvládnutí krizí za našimi hranicemi, jež jsou v souladu s mezinárodním právem.

Toto platí, ať už se jedná o mise realizované prostřednictvím NATO, SZBP, OBSE, OSN.

Účast na misi je podmíněna schopností ji ospravedlnit zahraničně- politickými a bezpečnostními zájmy ČR a jejich spojenců a jejich možnostmi a schopnostmi.

MMF

ČR jej vnímá jako důležitý nástroj pro zajištění stability.

ČR se bude aktivně podílet na boji proti terorismu a organizovanému zločinu.

ČR klade důraz na kontrolu zbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení.

Energetická bezpečnost

Východiska

Zajištění dostatečných dodávek energetických surovin za přijatelnou cenu je základním úkolem vlády ČR.

Principy

ČR se bude zasazovat o zajištění dlouhodobé stability a bezpečnosti dodávek energetických surovin, prostřednictvím transparentních a rovných vztahů.

ČR bude usilovat o diverzifikaci zdrojů a přepravních tras.

Na půdě EU bude ČR podporovat jednotný energetický trh.

Jadernou energii chápe ČR jako legitimní zdroj.

Hlavní oblasti bezpečnostních zájmů:

východní Evropa, západní Balkán, severní Afrika, Blízký a Střední východ, Sahel.

ČR spoluvytváří a aktivně prosazuje politiky mezinárodních společenství, včetně politik EU.

OBSE je klíčová pro posilování kooperativního přístupu k bezpečnostním otázkám v Evropě.

Další nástroje:

aktivní účast v mezinárodních kontrolních režimech;

úsilí o odzbrojení a nešíření zbraní hromadného ničení;

zkvalitnění kontroly exportu zbraní a položek dvojího užití;

diverzifikace dodávek strategických surovin:

snížení energetické závislosti na regionu východní Evropy;

v rámci EU usiluje ČR o lepší propojenost energetických soustav, zajištění možnosti reverzních toků, dobudování vnitřního trhu s energiemi a o zvýšení energetické účinnosti.

Potírání mezinárodního terorismu a organizovaného zločinu na půdě EU, NATO, OSN apod.

Radikalizace je dávana do souvislosti s nedůstojnými životními podmínkami.

**4.2
Prosperita
a udržitelný
rozvoj**

Prosazování ekonomických a obchodních zájmů ČR ČR chápe jako prioritní a neoddělitelný úkol české ZP prosazování svých ekonomických a obchodních zájmů v zahraničí, neboť je exportní zemí.

Ekonomické vztahy však nejsou redukovány pouze na export, ale patří k nim i oblast služeb, investic, rozvojová spolupráce, transformační pomoc, turistika.

Hlavními obchodními partnery jsou země EU a OECD.

ČR usiluje o porozumění prostředí a ovlivňování pravidel jednotného trhu EU.

Do zemí mimo EU a OECD vyváží ČR 10 % svého exportu, země však skýtají velký potenciál, stávají se globálně ekonomicky významnějšími.

ČR chce z tohoto vývoje těžit a dosáhnout diverzifikace svého zahraničního obchodu.

ČR bude zvyšovat povědomí o exportních možnostech.

V bilaterálních vztazích bude uplatňována dvojdimenzionální podpora: politicko-ekonomická a obchodní.

V politicko-ekonomické oblasti bude ČR:

usilovat o maximální využití široké škály svých možností (navazování kontaktů, poradenství apod.);

využívat obchodní politiky EU.

ČR bude aktivně hájit své zájmy při tvorbě a uplatňování jednotlivých obchodních nástrojů ve vztazích ke třetím zemím.

V obchodní oblasti bude ČR usilovat o systematickou přímou podporu obchodu a služeb.

Dokument: Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR pro období 2012–2020

Rozvojová spolupráce

Východiska

ČR pomáhá odstraňovat chudobu v méně vyspělých částech světa cestou udržitelného socioekonomického rozvoje.

Tím je posilována globální bezpečnost a stabilita.

ČR podporuje demokracii, dodržování lidských práv a základních svobod a posilování právního státu.

ZP přispívá ke zlepšení materiálních podmínek občanů ČR.

Širším cílem ZP ČR je přispívat ke globálnímu růstu, potažmo i bezpečnosti:

Předpokladem je nezvyšování sociální nerovnosti, šetrný přístup k přírodním zdrojům a životnímu prostředí, zachování lidské důstojnosti.

Rozvoj globálního jihu je pojmán jako příležitost.

Hlavní nástroj: členství v EU resp. její vnitřní trh, politika soudržnosti, společná obchodní politika, politika ochrany životního prostředí a energeticko-klimatická politika.

Prohlubování a liberalizace vnitřního trhu (služby, energetika, digitální oblast) je charakterizována jako základní prostředek udržování a zvyšování české konkurenceschopnosti, ale zároveň i jako evropský sociální model, ochrana životního prostředí a ochrana spotřebitele.

Volný pohyb se považuje za neodmyslitelnou součást vnitřního trhu a jeho zachování vnímá ČR jako svou klíčovou prioritu.

Liberalizace světového obchodu v rámci společné obchodní politiky EU bude ČR usilovat posílením mnohostranného obchodního systému a WTO, transparentních pravidel pro obchod a investice.

Pravidla musí být nastavena tak, aby umožnila rozvoj vysoko-, středně- i nízkopříjmových zemí – nástrojem je multilaterální rozvojová spolupráce.

ČR podporuje zóny volného obchodu mezi EU a dalšími zeměmi [TTIP není explicitně zmíněna] a usiluje o to, aby byly pro ČR výhodné.

Ekonomická diplomacie (ED)

Slouží k prosazování ekonomických zájmů ČR.

Principy

Základním principem je respektování rozvojových cílů a potřeb partnerské země, dlouhodobé závazky a vzájemná zodpovědnost za úspěšnost rozvojového úsilí.

Důraz je kladen na posilování občanské společnosti a zásadu řádné veřejné správy.

Slibuje se transparentnost a otevřenost rozvojové politiky pro veřejnou diskusi s cílem zajistit všeobecnou podporu pro rozvojové aktivity.

Prioritní země a oblasti

S programem spolupráce: Afghánistán, Bosna a Hercegovina, Etiopie, Moldavsko, Mongolsko.

Bez programu spolupráce: Gruzie, Kambodža, Kosovo, Palestinská autonomní území a Srbsko.

Oblasti: životní prostředí, zemědělství, sociální rozvoj, ekonomický rozvoj.

Ve všech těchto aktivitách bude kladen důraz na ochranu lidských práv, rozvoj demokracie i šetrnost k životnímu prostředí.

ČR se bude snažit ovlivňovat rozvojové programy EU s důrazem na jejich vyváženost mezi třetími zeměmi.

ČR se zaměří na výraznější zapojení českých subjektů v rámci rozvojové spolupráce financované EU i jiných multilaterálních organizací.

Zahrnuje:

vytváření podmínek pro rozvoj ekonomických kontaktů v oblasti obchodu i investic;

podporu komerční návaznosti rozvojové spolupráce; zvláštní zájem o mimoevropská teritoria s růstovým potenciálem, ale politicko-ekonomickými riziky.

ED pomáhá při rozšíření smluvní základny se třetími zeměmi, bilaterálními nebo trilaterálními, ve spolupráci s dalšími partnery, která upevní rámec pro působení českých subjektů.

Nástroje ED pro podporu exportu:

Klientské centrum pro podnikatele; zastupitelské úřady a zahraniční kanceláře CzechTrade, společný Katalog služeb.

Zahraniční rozvojová spolupráce

Zahraniční rozvojová spolupráce je důležitým nástrojem k udržitelnému rozvoji.

Je vymezena závazky ČR v rámci EU, OSN a OECD, jež jsou reflektovány v Koncepci zahraniční rozvojové spolupráce na období 2010–2017, i Strategii mnohostranné rozvojové spolupráce 2013–2017.

ČR má jako vysoko-příjmová země povinnost přispívat ke snížení globální nerovnováhy.

Cílem je přispívat k odstraňování chudoby a budování stabilních společenství s ohledem na rozvojové cíle partnerských zemí a posilování jejich vlastnictví.

Partnerské země je zapotřebí zapojit jak na úrovni vlád, tak místních aktérů.

ČR bude dále usilovat o:

naplňování závazků v rámci EU – aby se EU přiblížila ke kolektivnímu cíli výdajů na zahraniční rozvojovou spolupráci ve výši 0,7 % hrubého národního důchodu; soulad mezi zahraniční rozvojovou spoluprací a ostatními vládními politikami, které mohou mít dopad na cílové země.

Výzvami jsou:

migrační vlny, které mají být součástí dialogu s partnerskými zeměmi a při programování pomoci; zapojení soukromého sektoru do rozvojové spolupráce; součinnost veřejného, neziskového a soukromého sektoru.

Hlavním nástrojem je aktivní angažmá v OSN.

ČR se bude (i prostřednictvím EU) podílet na formulaci a následném plnění cílů udržitelného rozvoje.

Úsilí o omezení klimatických změn je vnímáno jako nedílná součást otázky udržitelného rozvoje.

ČR se aktivně zapojí do jednání o úmluvě OSN o změně klimatu s cílem dosáhnout závazné dohody.

Podpora rozvojových zemí by měla napomoci ke splnění těchto závazků a posunu k nízko-emisnímu rozvoji.

4.3
Lidská
důstojnost
a lidská
práva

Východiska

ČR podporou lidských práv a svou transformační politikou sleduje naplnění svého strategického cíle, aby bylo ve světě co nejvíce demokratických, stabilních a odpovědných států.

- Transformační politika zlepšuje kvalitu života a udržitelný rozvoj a je v souladu s rozvojovou spoluprací, jejím akcentem na naplňování hospodářských a sociálních práv.

Principy

Demokracie musí být provázána s vládou práva a řádnou správou.

ČR se při podpoře lidských práv a demokracie opírá o spolupráci s občanskou společností.

Prioritní země a oblasti

Patří mezi ně země, které jsou ČR kulturně, geograficky i historicky blízké – Východní Evropa, západní Balkán.

Transformační politika se zaměří na podporu občanské společnosti a obránců lidských práv, nezávislých médií, zajištění svobodného přístupu k informacím, posilování právního státu a na řádnou a demokratickou veřejnou správu.

Nástroje

ČR se o lidská práva zasazuje bilaterální činností na mezinárodních fórech.

V rámci EU ČR usiluje o všestrannost a konkrétnost podpory demokracie a lidských práv i o její efektivitu.

ČR zřídila Program transformační spolupráce sloužící k podpoře NGO's.

Cílem ZP ČR je podpora celosvětového úsilí o zlepšení podmínek důstojného života, který přispívá k mezinárodní bezpečnosti, omezuje vznik hrozeb (regionálních konfliktů, terorismu nebo neregulérní migrace) a přispívá k udržitelnému rozvoji.

Základem podpory lidské důstojnosti je politika podpory lidských práv (LP) a demokracie.

Uznává se princip univerzality a nedělitelnosti LP, mezi něž patří práva občanská, politická, hospodářská, sociální, kulturní.

LP jsou vnímána jako podmínka důstojné existence a jejich dlouhodobé upírání jako jedna z příčin mezinárodní nestability.

V souladu se strategickým rámcem EU k lidským právům a demokracii vychází ČR z principu promítání LP a demokracie do dalších aspektů zahraniční politiky i z nutnosti koherence politiky zahraniční a vnitrostátní.

ČR chce LP prosazovat v podmínkách dialogu a respektu, ale nelze na ně rezignovat i v podmínkách méně příznivých, přičemž nedílnou součástí je i podpora obránců LP.

Dialog má být zaměřen na závažná porušení LP a na pozitivní lidskoprávní témata rezonující v dané společnosti.

Sdílet zkušenosti s transformací k demokracii a sociálně-tržní ekonomice s těmi, kdo chtějí.

Zvýšená pozornost má být věnována využití sociálního dialogu k prosazování hospodářských a sociálních práv.

O LP se ČR bude zasazovat i v multilaterální oblasti, a to především spoluprací v rámci Rady pro lidská práva OSN (úsilí o znovuzvolení), dalších orgánech OSN, Radě Evropy, v OBSE a v Mezinárodní organizaci práce či prostřednictvím EU a jejích lidskoprávních agend.

V rámci Rady Evropy bude ČR nadále usilovat o zachování dlouhodobé funkčnosti a o další rozvoj kontrolního systému Evropské úmluvy o lidských právech.

Konzultace budou probíhat i napříč regionálními lidskoprávními uskupeními a organizacemi.

Rozvojová spolupráce

Nástrojem podpory lidské důstojnosti je rozvojová spolupráce.

Podpora demokracie, LP a transformace je jednou z priorit.

Naplnění cíle lidské důstojnosti má docházet pomocí tzv. průřezových principů: řádná správa věcí veřejných, šetrnost k životnímu prostředí a klimatu a dodržování LP.

Lidská důstojnost představuje pilíř udržitelného rozvoje, zejména závazek k eliminaci chudoby a k boji s nerovnostmi.

Nebezpečím pro lidskou důstojnost jsou katastrofy, ozbrojené konflikty, jejichž počet stoupá v důsledku změny klimatu, soutěže o suroviny či nedostatku vody a potravin.

Cílem humanitární pomoci je zamezit ztrátám na životě, újmě na zdraví, zmírnit utrpení, asistovat zemím postiženým vlekou humanitární krizí.

Humanitární pomoc bude uskutečňována:

na základě ročních operačních strategií;

ve spolupráci s multilaterálními aktéry (OSN, Mezinárodní výbor červeného kříže, EU) za principu dobrého dárcovství.

Zvýšená pozornost má být věnována přípravě a naplňování nového globálního rámce pro prevenci katastrof, stejně jako aplikaci mezinárodního humanitárního práva.

Podpora zvláště zranitelných a marginalizovaných skupin

Podporován bude rovný přístup k účasti žen na veřejném životě a posílení jejich postavení ve společnosti.

ČR se bude touto agendou aktivně profilovat v OSN.

Podpora Mezinárodního trestního soudu

Podporována bude univerzalita Římského statutu tohoto soudu.

Usilovat se bude o potrestání pachatelů genocidy, válečných zločinů, zločinů proti lidskosti a zločinů agrese.

4.4
Služba
občanům

Ochrana bezpečnostních, ekonomických a dalších zájmů ČR

V této oblasti bude konzulární služba ve spolupráci s orgány resortu Ministerstva vnitra ČR plnit významné úkoly při ochraně bezpečnosti ČR a jejího pracovního trhu.

Cílem je komplexní zabezpečení kvalitního servisu našim občanům a zároveň odstranění překážek v obchodních i jiných cestách do ČR pro ty cizince, kteří nadále podléhají vízové povinnosti.

- Prostřednictvím konzulárního zastoupení či spolupráce s členskými státy EU.

ČR je aktivní součástí integrace.

ČR bude v rámci EU podporovat iniciativy k usnadnění života občanů ČR v evropském prostoru.

- Zlepšení podmínek navazování mezinárodních kontaktů, volného pohybu, obchodování i uplatnění na pracovním trhu.

ČR bude efektivně působit v rámci schengenské spolupráce, zejména v otázce standardizace vízových a pobytových procedur.

- Omezení: nesmí být dotčeno právo jednotlivých členských států rozhodovat o složení a rozsahu imigrace směřující na jeho území.

ČR se bude podílet na hledání cest vedoucích k únosné legální migraci, a to s vědomím toho, že nejde jen o otázku restrikce, ale i o odstraňování důvodů vedoucích k migraci nelegální.

- Musí přitom být zohledněna vzájemná provázanost migrace a následné integrace.

Veřejná diplomacie

Posílit interakci státní správy se subjekty politické a veřejné sféry

- Cílem je dosáhnout obecného povědomí a pokud možno i konsensu o hlavních aspektech ZP ČR.

Zvyšující se globální mobilita představuje jak příležitost, tak i riziko.

Nástrojem realizace příležitostí a výzev, které přináší mezinárodní mobilita je konzulární a vízová služba, jejímž úkolem je:

zajišťovat pomoc občanům ČR i EU;

ve vztahu k cizincům regulovat jejich vstup/pobyt na našem území, resp. na území Schengenu.

ZP ČR usiluje o zkvalitňování výkonu konzulárních služeb zaručujících důstojné zacházení českým občanům i žadatelům o víza a o posilování pozitivního obrazu ČR v zahraničí.

K realizaci těchto cílů přispívá napojení zastupitelských úřadů na informační systém eGovernment.

ČR bude pokračovat v rozšiřování dohod o vzájemném zastupování při vydávání víz.

Úkolem ZP ČR je usilovat o usnadnění vízového styku v případech, kdy na tom má ČR zájem.

4.5
Dobré
jméno
v zahra-
ničí

Zájmem ČR je zvyšovat povědomí o naší zemi a překonávat vzájemné předsudky, zavádějící stereotypy, negativní postoje a názorová schémata.

Prezentace ČR jako vyspělé, bezpečné a kulturně zajímavé země.

- Ve spolupráci s kraji, regiony a městy.

V kulturní oblasti přetrvávají tradiční nástroje, jako jsou kulturní dohody, spolupráce při ochraně světového kulturního dědictví a šíření tradičních a osvědčených hodnot z naší kulturní minulosti.

- Ve zvýšené míře budou využívána nová média a témata.
- Při uskutečňování kulturní dimenze veřejné diplomacie budou činné zastupitelské úřady a Česká centra v zahraničí, snahou bude zapojit též občanské, nevládní organizace a sdružení Čechů žijících v zahraničí.

Využívány budou zkušenosti Čechů žijících v zahraničí.

Podporováno bude vzdělávání, věda, výzkum a technologie.

- ZP bude (ve spolupráci s odpovědnými resorty) přispívat k rozvíjení mnohostranné a dvoustranné kooperace na všech úrovních a k propagaci výsledků české vědy na globální scéně.
- Navazování kontaktů s těmi subjekty, které se v dané oblasti pohybují na vrcholu.
- Podpora výzkumu a vývoje bude v souladu s prioritami rozvojové spolupráce a obchodními i ekonomickými zájmy.

ZP má přispívat k pozitivnímu vnímání naší země v rámci mezinárodního společenství.

ČR bude věnovat zvýšenou pozornost brandingů ČR, který musí být přizpůsoben cílovému teritoriu a zahrnovat širokou paletu témat: historické vazby, průmyslovou tradici, inovační potenciál, transformační zkušenosti, lidský kapitál, kulturu, historii, sport, turismus atd. ☒ aktualizovaná koncepce jednotné prezentace ČR v zahraničí.

Kultura je z hlediska podpory dobrého jména považována za stěžejní.

Kultura dává ČR nezaměnitelnou tvář.

Kultura představuje přirozený nástroj k vytváření čitelného obrazu hodnot, k nimž se ČR hlásí.

Kultura přispívá k vytváření užších vazeb.

Nástroji jsou tradiční (politická) diplomacie, ekonomická, veřejná i kulturní diplomacie; součinnost orgánů státní správy pod vedením MZV i sítí Českých center.

Cílem zvyšování povědomí o ČR je navýšení počtu turistů i účastníků mezinárodních kongresů, k čemuž přispívá agentura CzechTourism.

ČR bude usilovat o synergii těchto a podobných agentur.

Nástrojem podpory dobrého jména ČR v zahraničí je i spolupráce s kraji v zahraničí, ale i spolupráce s cizinci v ČR.

5. Teritoriální zaměření české zahraniční politiky

5.1. Euroatlantický prostor

Spojené státy americké
Zmiňuje se jejich zásluha ve vztahu k ČR.
ČR s nimi sdílí hodnoty.
Klíčový spojenec pro ČR.
Hlavní oblasti spolupráce: bezpečnost, ekonomika, věda a technika, kultura.

Francie
ČR bude systematicky rozvíjet své vztahy.
Oblasti spolupráce: energetika, obrana a průmysl.

Velká Británie
ČR bude systematicky rozvíjet své vztahy.
Oblasti spolupráce: transatlantické vztahy, bezpečnost, otázka Blízkého východu, podpora lidských práv a energetická bezpečnost.

Sousedé
Rozvíjení vztahů se svými sousedy je jednou z priorit české diplomacie.
ČR chce být v rozvíjení spolupráce aktivní.
Oblasti spolupráce: energetika, dopravní infrastruktura a CBC na všech úrovních.
V4 a Mezinárodní visegrádský fond jsou významná uskupení.
Posilování vztahů mezi občanskými společnostmi.
Prosazovat společné zájmy v mezinárodním prostředí.

Slovensko
Spolupráce bude intenzivní.
Rozvíjet vztahy v co nejširším spektru.
Oblasti spolupráce: CBC, ekonomika, energetika, infrastruktura.
Zvláštní pozornost bude věnována kulturní spolupráci.

Nejvýznamnější zahraničněpolitické vztahy jsou definované členstvím v Evropské unii a NATO, což zahrnuje také země, které usilují o členství, či země, které jsou s EU významně propojeny.

Jedná se o prostor sdílených hodnot, s jehož členy pojí ČR přátelské vztahy sdílené bezpečnosti.

Smazávání rozdílů mezi domácí a zahraniční politikou uvnitř EU je vnímáno jako příležitost, nikoliv jako hrozba.

Dokument: Koncepce působení ČR v EU

ČR podporuje posilování organizací euroatlantického prostoru, dohody o obchodu a investicích.

ČR podporuje koordinovaný postup při řešení společných problémů a při utváření multilaterálního globálního řádu.

ČR rozvíjí co nejintenzivnější bilaterální vztahy se všemi státy euroatlantického prostoru, přičemž zvláštní pozornost je věnována vybraným regionům a rozhodujícím aktérům.

Za prioritní regiony ČR považuje: střední, jihovýchodní a východní Evropu; za rozhodující aktéry mimo tyto regiony považuje Spojené státy americké, Francii a Velkou Británii.

Spojené státy americké

Jsou hlavní garantem euroatlantické bezpečnosti.

Oblasti spolupráce: věda a výzkum, oblast obranná, ekonomická a lidskoprávní.

ČR bude podporovat:

liberalizaci obchodu mezi USA a EU, a to za podmínky, že budou zachovány evropské sociální, environmentální a spotřebitelské standardy;

spolupráci EU a USA v globálních otázkách – změna klimatu, mezinárodní ekonomická regulace, udržitelný rozvoj, boj s mezinárodním terorismem.

Francie

ČR bude rozvíjet strategické partnerství.

Oblasti spolupráce: hospodářství, energetika, obrana a bezpečnost, školství, a kultura.

Německo

Je pro ČR strategickým partnerem.

Oblasti spolupráce: ekonomika, energetika, dopravní infrastruktura, evropská a bezpečnostní politika, občanská spolupráce.

Polsko

Strategický partner

Shoda v zahraničně-politických prioritách.

Spolupráce bude probíhat intenzivně na všech úrovních.

Oblasti spolupráce: bezpečnost, energetika, EaP, ekonomické a obchodní vztahy.

Rakousko

Oblasti spolupráce: politika, ekonomika, kultura, prohlubování vzájemné důvěry.

Koordinace přístupu k otázkám západního Balkánu.

Maďarsko

Blízký partner, u kterého je žádoucí zachovat vůli po úzkých vztazích.

Východní a jihovýchodní Evropa

Země Východního partnerství (EaP)

EaP je užitečným nástrojem pro rozvoj spolupráce, zvláště na poli ekonomickém a hodnotovém.

Sdílení společných hodnot je předním kritériem ČR pro podporu rozvíjení bilaterálních vztahů.

ČR se bude zasazovat o respektování nezávislosti a územní integrity všech zemí partnerství.

Ale také politickou, ekonomickou a sociální stabilitu tohoto regionu s důrazem na dodržování lidských práv a základních svobod, právního státu, politické plurality, občanské společnosti a svobody médií.

ČR bude trvat na řešení přetrvávajících konfliktů mírovými prostředky v souladu s mezinárodním právem a za využití mezinárodních formátů.

Prioritní státy: Gruzie, Moldavsko, Ukrajina, Bělorusko.

Velká Británie

Je jí připsána významná role.

Oblasti spolupráce: SZBP, společná obchodní politika EU.

Střední Evropa:

Jedná se o sousedský region vyznačující se kulturní blízkostí a intenzivní spoluprací na všech úrovních státu a společnosti.

ČR usiluje o prohlubování spolupráce, přičemž nejdůležitější místo zauímají státy V4 a Německo s Rakouskem.

Slovensko

ČR s ním má vztahy nadstandardního a strategického charakteru.

Udržení a posílení vztahů formou koordinace stanovisek v EU i jiných mezinárodních organizacích.

Užší spolupráce v energetice, dopravní infrastruktuře a v obraně, životním prostředí, vzdělávání a kultuře.

Intenzivní mezivládní dialog formou společného zasedání vlád.

Spolková republika Německo

Je pro ČR klíčovým partnerem, a to s ohledem na ekonomickou provázanost, jeho význam v EU i pro světovou ekonomiku a bezpečnost.

ZP usiluje o strategický dialog, který překračuje rámec zahraniční politiky a má se stát součástí snah vedoucích k lepšímu fungování ČR v oblasti EU, energetiky, životního prostředí, vnitřní i vnější bezpečnosti, vědy a výzkumu, přeshraniční spolupráce nebo dopravní infrastruktury.

Podpora společenského dialogu prostřednictvím Česko německého fondu budoucnosti.

Spolupráce bude probíhat i na úrovni občanské společnosti a se sousedními spolkovými zeměmi.

Polsko

Strategické partnerství ve V4 a EU.

Dochází ke společnému zasedání vlád.

Oblasti: bezpečnostně-obranná spolupráce, energetika, doprava, kultura a životní prostředí a Východní partnerství.

Spolupráce na úrovni občanské společnosti bude pokračovat prostřednictvím česko-polského fóra.

Země jihovýchodní Evropy

Trvalý zájem ČR je bezpečnost, stabilita a prosperita v oblasti.

Tradiční sféra ekonomických zájmů ČR.

Posilování bilaterální spolupráce.

Dlouhodobou prioritu představuje západní Balkán, kde ČR bude podporovat integrační snahy.

ČR bude dále rozvíjet své vztahy s Tureckem.

Členské státy EU

ČR bude usilovat o mimořádně intenzivní vztahy s ostatními členskými státy.

Rakousko

ČR bude usilovat o budování těsnějších kontaktů a sítě důvěry na úrovni státní správy, samosprávy i občanské společnosti, aby se intenzita relace vyrovnala vztahům s ostatními sousedy.

ČR se bude zaměřovat také na spolupráci v oblasti západního Balkánu a rozvojové spolupráce.

Maďarsko

Je charakterizováno jako „čestný soused“.

Cílem české ZP bude, aby tomu odpovídala i intenzita kontaktů na politické úrovni a spolupráce na všech úrovních společnosti.

Regionální spolupráce – Visegrádská skupina

Formát pro spolupráci se západním Balkánem a Východním partnerstvím či diskusi s klíčovými aktéry na mezinárodní scéně, pokud budou mít zájem podílet se na činnosti V4 a bude-li to v zájmu ČR.

Cíl: budování důvěry, vnitřní koheze, zvyšování vlivu v EU, NATO a dalších mezinárodních organizacích, prosazování sdílených priorit.

ČR je otevřena další regionální spolupráci, ČR-SR-AT v tzv. slakovském formátu.

Jihovýchodní Evropa ČR podporuje integraci Srbska, dalších zemí západního Balkánu a Turecka do Evropské unie, která je prostředkem pro zajištění stability, demokratického právního státu a prosperity jihovýchodní Evropy, za předpokladu, že tyto země splní všechny podmínky členství.

Podpora má politický i technický charakter.

ČR nabízí své transformační zkušenosti a zkušenosti s přístupovým procesem.

ČR bude usilovat o větší zapojení českých subjektů do programů předstupní spolupráce.

ČR bude podporovat členství kandidátských zemí pouze za podmínky, že splní všechny podmínky členství.

ČR odmítá vytváření dodatečných podmínek, bude usilovat o řešení bilaterálních problémů členských a kandidátských zemí i mimo rámec politiky rozšiřování a podporovat reformní proces vedoucí ke splnění požadavků členství.

Ekonomická diplomacie podporuje důstojný život a přispívá k posílení kontaktů, které zatím neodpovídají deklarovanému významu regionu.

Východní Evropa:

Východní partnerství

ČR bude podporovat a utvářet politiku Východního partnerství EU.

EaP musí lépe reflektovat očekávání partnerských zemí a v tomto smyslu mezi nimi diferencovat.

Ukrajina, Moldavsko, Gruzie:

ČR se zaměří na naplňování asociačních dohod a provádění reforem, přičemž v závislosti na pokroku ČR těmto zemím poskytne různé výhody, včetně výhod finančních.

ČR bude podporovat občanskou společnost a svobodná média.

V dlouhodobém horizontu ČR podporuje evropskou volbu těchto zemí.

Arménie, Ázerbájdžán, Bělorusko:

ČR bude využívat bilaterální ekonomické možnosti, přiměřený lidskoprávní dialog, usilovat o udržení multilaterálního formátu EaP, který umožní zapojení států do společných projektů.

Vztahy by měly reflektovat alternativní integrační projekty (Eurasijská unie), pokud směřují k vytvoření inkluzivního ekonomického prostoru a za podmínek respektování územní celistvosti východních partnerů a pravidel Světové obchodní organizace.

5.2.
Ostatní
teritoria

Rusko

Cílem ČR je dobrý a oboustranně výhodný vztah s Ruskem.

Východiskem vzájemných vztahů budou strategické, bezpečnostní a ekonomické zájmy, stejně jako členství ČR v EU a NATO.

ČR vítá rozšiřování spolupráce.

ČR bude pokračovat v dialogu s ruskou občanskou společností a v podpoře lidských práv.

Čína

Těžištěm vzájemných vztahů je ekonomická oblast.

ČR bude podporovat zapojení Číny do systému mezinárodní spolupráce.

Čínské hospodářství vnímá ČR jako příležitost, aniž by opouštěla hodnoty, v nichž se neshodují.

ČR zastává politiku jedné Číny ve vztahu k Tchajvanu, který zůstává pro ČR významným obchodním partnerem.

Izrael, Japonsko, Austrálie, Kanada a Korejská republika
Společný strategický zájem.

ČR vítá rozšíření hospodářských aktivit těchto zemí u nás i ve střední Evropě.

Nově se rozvíjející ekonomiky

ČR bude usilovat o rozvoj spolupráce především v obchodě, investicích a bezpečnosti.

ČR bude podporovat rozvoj těchto vztahů s EU.

Spolupráce s Indií a Brazílií má velký potenciál, zvláště v bezpečnostně-vojenské oblasti.

Posílení vztahů a obchodu se zeměmi jihovýchodní Asie.

Blízký východ a severní Afrika

Význam pro ČR jako trh a zdroj energetických surovin.

Strategickým zájmem ČR je zachování bezpečnosti Izraele jako hodnotově blízkého státu.

ČR bude podporovat rozvoj těchto států s ohledem na posílení jejich stability.

ČR usiluje o bezproblémové vztahy charakterizované absencí hrozeb a popírání lidské důstojnosti či možností ekonomické výměny.

Tam, kde je to možné, chce ČR rozvíjet vztahy partnerské.

Hlavní složky bilaterálních vztahů jsou: politická spolupráce, ekonomická diplomacie a podpora lidské důstojnosti.

Je třeba vyhodnocovat možnost vzniku strategické závislosti a minimalizovat zranitelnost ČR.

ZP ČR se pohybuje v rámci SZBP a dalších politik EU, využívá jejich nástrojů a snaží se je přizpůsobit svým zájmům.

Rusko

Přestože Rusko v současnosti zásadním způsobem destabilizuje evropskou bezpečnostní architekturu, z hlediska potenciálu představuje pro ČR i pro EU důležitého politického i ekonomického partnera.

Rusko coby člen Rady bezpečnosti OSN je významným aktérem při řešení mnoha otázek mezinárodních vztahů.

ČR bude usilovat o konstruktivní spolupráci s Ruskem, zejména v ekonomické a kulturní oblasti, i o co nejširší kontakty s občanskou společností.

Česká ZP vůči Rusku bude záviset na respektu Ruské federace k mezinárodnímu právu a k územní integritě jeho sousedů.

Cílem je překonat současné problémy a dospět k partnerským vztahům.

Blízký východ a severní Afrika

Tento region představuje klíčového hybatele současného mezinárodního dění.

Zvýšená míra nestability a nepředvídatelnosti (vzestup islamistických hnutí, sektářské konflikty v Iráku nebo Libanonu, dlouhodobé konflikty v Sýrii a Libyi, strategické soupeření Íránu a Saudské Arábie).

ČR podporuje revizi Evropské politiky sousedství tak, aby umožňovala větší diferenciaci mezi jednotlivými zeměmi.

Latinská Amerika

Vzhledem k hodnotové shodě se jedná o důležitého partnera pro prosazování těchto hodnot v globálních otázkách a ekonomice.

Asie a Tichomoří

Pro ČR mají význam z hlediska obchodu a energetických surovin.

ČR se bude aktivně zapojovat do jednání Asijsko-evropského dialogu.

Afrika

ČR bude věnovat pozornost obchodním a investičním možnostem.

Zájmem ČR je posilování stability.

Izrael

Bilaterální prioritu představuje strategické partnerství s Izraelem, charakterizované společným zasedáním vlád a spoluprací v oblasti vědy a výzkumu, investic, obrany, hospodářství a kultury.

ČR bude rozvíjet politické kontakty s Palestinskou samosprávou a poskytovat rozvojovou pomoc s cílem přispět k přípravě na převzetí plné státnosti.

ČR podporuje cíle blízkovýchodního mírového procesu směřujícího k vytvoření dvou samostatných států a bude obě strany upozorňovat na škodlivost kroků, které tento proces podkopávají.

Perský záliv, severní Afrika, Egypt, Saudská Arábie a Spojené Arabské emiráty

ČR se bude podílet na úsilí mezinárodního společenství při hledání diplomatického a politicky udržitelného řešení syrského konfliktu a podporovat akce k potlačení Islámského státu či podobných extremistických skupin, především aktivním zapojením zemí regionu do řešení těchto problémů.

ČR podporuje jednání s Íránem o jaderném programu.

Asie a Pacifik

Region ekonomických příležitostí, z nějž se rekrutují investoři a partneři v oblasti inovací.

Roste politický, ekonomický a bezpečnostní význam tohoto regionu.

Čína

Ekonomická supervelmoc

ČR bude usilovat o pravidelný politický dialog, který umožní spolupráci v oblastech jako je například: ekonomika, zdravotnictví, ochrana ŽP, kultura a lidská práva.

Hlavní rámec pro dialog představuje vedle bilaterálních vztahů strategické partnerství mezi EU a Čínou.

Podporuje se sjednání investiční dohody mezi EU a Čínou.

Japonsko a Korejská republika

Představují rozvinuté demokratické země, lídry v oblasti inovací, významné investice v ČR.

Je s nimi možné rozvíjet partnerské vztahy na všech úrovních.

S Korejskou republikou jsou vztahy ČR potvrzené strategickým partnerstvím a vytvářejí základ pro další české aktivity v oblasti.

Vzhledem k Japonsku bude ČR usilovat o uzavření zóny volného obchodu s EU.

Spolupráci se zeměmi ASEAN bude věnována zvýšená pozornost, a to v oblasti ekonomické, bezpečnosti i v oblastech jiných.

Zmiňuje se možnost navázat na nadstandardní spolupráci s Vietnamem.

Indie

Dominantní ekonomický partner jihovýchodní Asie.

Afghánistán

Bezpečnost

Střední Asie

Energetická bezpečnost

Subsaharská Afrika

Představuje region přiléhající k evropskému sousedství.

Její rozsáhlé nerostné bohatství představuje ekonomickou příležitost.

Neřešené bezpečnostní, ekonomické a sociální problémy ovlivňují migrační tlak.

ČR se bude podílet na multilaterálních stabilizačních aktivitách (ať už se jedná o mise SBOP, humanitární či rozvojovou pomoc).

Za důležitého partnera je považována Africká unie.

Bilaterálně se ČR zaměří především na Etiopii, Jihoafrickou republiku a Nigérii.

		<p>Latinská Amerika a Karibik jedná se o region geograficky vzdálený, ale dynamicky se rozvíjející.</p> <p>Význam regionu roste: Brazílie, Mexiko, Argentina – jsou členy G20, BRICS; Brazílie a Mexiko – jsou strategickými partnery EU.</p> <p>Zaměření: ekonomická diplomacie, životní prostředí, energetika, obranný průmysl.</p> <p>Zájem o navázání politického a bezpečnostního dialogu při zachování lidskoprávní dimenze.</p> <p>V oblasti politické a bezpečnostní bude ČR usilovat o dialog především prostřednictvím EU a OSN.</p>
<p>6. Provádění koncepce</p>	<p>Zahraniční služba</p> <p>Cíle ZP ČR naplňuje především zahraniční služba, která je založena na nadstranickém principu a institucionálních garancích, jež zajistí její kontinuitu, stabilitu a nezávislost. Za tímto účelem bude vytvořen adekvátní legislativní rámec.</p> <p>Budou podniknuty personální kroky se záměrem zvýšit odbornou úroveň a profesionalitu jednotlivců.</p> <p>ČR bude pružně přizpůsobovat síť svých zastupitelských úřadů zájmům státu.</p> <p>Ve spolupráci s jinými zeměmi.</p>	<p>Koncepce představuje východisko pro realizaci ZP ČR. Nutnost její aktualizace či revize bude posuzována minimálně po 3 letech.</p> <p>Ve střednědobém a krátkodobém horizontu bude Koncepce operacionalizována pomocí dalších nástrojů.</p> <p>Pro jednotlivá průřezová témata budou připraveny dílčí koncepce či strategie.</p> <p>Odvolává se na Koncepci politiky ČR v EU, Bezpečnostní strategii ČR, Exportní strategii ČR</p> <p>MZV bude vypracovávat každoroční tematické a regionální priority.</p> <p>Budou obsahovat i zhodnocení plnění priorit z roku předešlého.</p> <p>Nezbytným <u>předpokladem</u> plnění této koncepce je profesionální a efektivní zahraniční služba a její další rozvoj, o který bude ČR i nadále usilovat.</p>

Poznámky

- 1 V části věnované bilaterálním vztahům zmiňuje Konceptce 2015 spolupráci v otázkách SZBP pouze v případě Velké Británie, nijak ale neupřesňuje, jak by tato spolupráce měla vypadat a čeho by se měla týkat.
- 2 Od roku 2011 do roku 2015 výdaje na obranu poklesly z 1,15 % na 1,04 % HDP. V roce 2016 se očekává navýšení obranného rozpočtu ze současných 43,8 na 46,1 mld. korun.
- 3 Vztah k energetické unii je blíže upřesněn v Konceptci působení ČR v EU: Aktivní a srozumitelná ČR v jednotné Evropě.
- 4 Struktura Konceptce zahraniční politiky České republiky z roku 2011 není zachována, je přizpůsobena struktuře Konceptce zahraniční politiky ČR z roku 2015.

© **Evropské hodnoty o.s. 2015**

Evropské hodnoty jsou think-tank, který přináší kvalifikované názory na zásadní společenská témata a pojmenovává české zájmy v evropských a globálních souvislostech.

Od roku 2005 usilujeme skrze výzkumné a vzdělávací aktivity o informovanou a důstojnou veřejnou debatu zaměřenou na úspěch České republiky v Evropě a ve světě. Nevyhýbáme se složitým a dlouhodobým problémům. Podporujeme taková řešení, díky nimž bude Česko a Evropa svobodnější, silnější a bezpečnější. Jsme nevládní nezisková organizace, která není spojena s žádnou politickou stranou.

Vedle vlastní publikační činnosti – vydávání odborných monografií, studií, doporučení, glos a komentářů pro média – pořádáme semináře, konference a školení pro odbornou a širší veřejnost. Na svých akcích zprostředkováváme dialog mezi politiky, odborníky, novináři, podnikateli a studenty.

**ODPOVĚDNÉ VLÁDNUTÍ ● SEBEVĚDOMÝ ZÁPAD ● EVROPSKÁ INTEGRACE
VNITŘNÍ BEZPEČNOST ● VITÁLNÍ EKONOMIKA**

THINK-TANK EVROPSKÉ HODNOTY
Vlkova 36 (Pracovna), 130 00 Praha 3
telefon do kanceláře: 773 064 169
info@evropskehodnoty.cz
www.evropskehodnoty.cz
facebook.com/Evropskehodnoty